

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.
Fóca apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr.,
şi de fie care publica-
ţiune timbru de 30 cr.
Totu ce privesce fóca
să se adreseze la «Re-
dactiunea si Admini-
stratiunea Unirii»
in
Blaşiu.

Anul IV.

Blaşiu 13 Octobré 1894.

Numérul 43.

Serăcie lucie.

E mare bucuria în Israil. Wekerle a prezentat în şedinţa de Marţi a casei deputaţilor bugetul anului 1895, preliminară cu un plus de 18.000 fl., şi totodată a raportat, că gestiunea anului 1894 s'a închiat cu un escedent de 55 milioane în loc de 11 fl. 25 cr., câtă promisesse bugetul anul trecut.

Se póte inchipui bucuria patrioţilor. Înótă cu toţi în fericire.

Nu-i vorbă, nici nu e glumă. Sunt numai puşini ani de atunci, când atăta era deficitul, câtă e astăzi escedentul. Şi cheltuelile s'au sporit în măsură fórtă mare. Astfel pentru 1895 se preliminară o sporire de spese în suma de 26 milioane şi jumătate.

Din mijlócele acestea va trebui mai bine de un milion pentru lefele purtătorilor de matricule civile. Pentru şcole poporale se preliminară 300.000 fl. Totu în anul ce vine se vor zidi cele 400 şcole poporale de stat în onórea mileniului, érá 100.000 fl. se vor folosi pentru îmbunătăţirea stării materiale a preoţilor, cari firesce se vor dovedi vrednici.

Étă dar o situaţie financiară înaintătoare! Étă dar un motiv de bucurie pentru toţi fiii patriei!

Durere numai, că noi nici aici nu putem participa la bucuria compatrioţilor mameluci. E dată bagsamă, să nu putem avé bucurii comune.

Vina nu e a noastră. Nu noi purtăm responsabilitatea, dacă convingerea ne spune, că sub cele 55 milioane escedent se ascunde o mare minciună şi o nespasă serăcie.

Dicem mai mult. Noi în escedentul de 55 milioane nu vedem nici decătă o cauză de bucurie şi o politică financiară sănătoasă, ci o despoiare nemilósă a cetăţenilor ţerii.

Întru adevéră nu sunt ore cetăţenii ţerei fără deosebire de confesiune şi naţionalitate, din a căroră pungă şi de pe a căroră pele s'au tras milioanele acele?

Şi pentru ce? Pentru ca dl Wekerle să póta ţine un esposeu aplaudat de mameluci, ori pentru ca dumnezeirea cea nouă numită „statu“ să se póta fali cu bunăstare înaintea altor state?

De când s'a mai făcut înţelepciune politică şi principiul, că bunăstarea unei ţeri atírnă dela pivniţele pline de bani ale ocármuirii?

Dacă asta e virtute, atunci virtute este şi fapta hoţului, care despóe pe alţii, ca să aibă însuşi bani, şi virtute este şi fapta administratorului, care trage nutremintul dela vitele stăpânului şi preţul îl ţine pentru sine.

Până când cetăţenii plătesc dări directe şi indirecte, pe cum în rare ţeri se mai plătesc, până când poporul s'erăcesce pe di ce merge şi se vede despoiat de ori ce mijloc de câştig, până când dureză crisa eco-

nomică începută deodată cu regularea valutei, până când ori ce product indigen se vinde cu preţuri de batjocură ori nu se póte vinde de fel: până atunci a scóte de pe umerii bietului popor contribuent un escedent de 55 milioane pentru a introduce matricule de stat şi pentru a zidi şcoli de stat întru cinstea mileniului, în cari totu nu vor merge băeţi, şi pentru alte inepţii, asta totuşi cu terminul cel mai domol va trebui să se numéscă — tirănie.

Dacă împrejurările şi deosebitel fântăni de venit ale statului au dat escedent, atunci poftéscă dl Wekerle şi reducă mai întâi dările directe, ér din escedente facă posibil poporul a ajunge la bani ieftini. În casul acesta ce e dreptu nu va primi aplause dela mameluci, dar cu atăt vor fi mai căldurose aplausele, cu cari poporaţiunea ţerei îl va remunera.

Nu-i vorbă, nu suntem noi atăt de orbiţi, încăt să nu scim apreţia avantajele escedentelor bugetare. Numai voim, ca escedentele aceste să stea în proporţie cu puterile contributorilor şi să mérgă éráşi în folosul lor.

Dar domnul ministru umblă după utopii. Căci abstragéndu dela cheltuelile fără de trebă, ce le face, el umblă să reguleze valuta şi spre scopul acesta ţine închis totu aurul. Valuta inse nu o va regula dl Wekerle până atunci, până când nu va pune ţara în positia de a se poté regula valuta. Şi asta va

Feuilleton.

Din traista véru-meu.

Nu sciu, dacă vé mai aduceţi aminte de véru-meu? Anul trecut totu cam pe vremea asta v'am mai povestit ceva din traista lui de minciună. (Vai, de nu l-ar căde în mână scricórea asta, c'apoi am pătit-o! Să numesc eu minciună comóra lui sufletéscă, e destulă ofensă. Nu?)

Şi nu-i vorbă, traista lui e mare şi e plină de poveşti şi giume cu spirit, şi ţi-le spune cu atăta şic, de să-lu totu ascult. (Credú, că acum l'am împăcat.) Dar omu să fi, ca să-lu îndupleci, să începă. Şi asta-i asta, să începă, căci dacă l'ai pornit odată, apoi nu-i mai stă gura ca róta morii.

„Vere dragă, povestesc-mi ceva,“ i-am dis într'o di. „Scii, cu cât dragu te ascultă.“

„Credéţi, că a zimitu una şi a şi început? Aşi! S'a făcut, că nici nu m'a audít.“

„Nu vrei? Şi tu ai daru de a vorbi. Oratoru trebuie să te faci, căci vocea încă te ajută. Nici Cicero nu te-ar fi întrecut. Ţi-o spun sinceru.“

„Ca şi cum nici n'ar fi audítă, imi díse: „Eşti de sară la preumblare?“

„Audi, vere, te rog, draguţule, istorisesc-mi vre-o aventură de a ta, c'apoi ţi fac mâncarea ta, placinte cu brânză, ori cremu de vanilie, carea o doresc din dóu.“

Nu sciu, cum a clipit din ochi la vorbele astea, dar mie mi-s'a părut, că clipirea aceea ar vré să dícă: „Ce? Cređi, că eu vorbesc pe plată? Nu gândesc, că şi eu am ambiţie?“

Aha, vere, ai ambiţie? Aşteptă numai, că acum te-am prinsu.

Am adus vorba la de câte tóte, ca şi cum nici nu mi-ar mai trece prin gându de povestile lui, şi dela o vreme numai încep: „Nu sciu, cum, vere, dar mie mi-se pare, că tu eşti fórtă fricosu. Nu credú, că ai umblat vre-odată nóptea singuru!“

„Eú?“

„Tu, tu! Să te întlneşti cu nebunul satului, ce ai face? Imi inchipuesc, cum ai fugi, de nu ţi-s'ar vedé picioréle.“

„Eú? Să-ţi spun numai, ce am pătit odată, unde ai adus vorba de nebuni.“

Prinsu-l'am? Nici n'aşi fi cređut, să iesu așa bine la cale.

„Într'o di,“ încep el, „primescú următórea scrisóre:

„Dragă prietine!

Nu mé vei socoti de nemodestu, dacă-ţi amintesc, că în puşinica vreme, ce am trecut-o împreună, mi-ai arătat o deosebită simpatie. Dacă prietinia ta n'a fost făţărită, atunci credú, că mâne între órele 3 şi 4 mé vei cerceta în salaşul meu de acum. Dela împlinirea acestei rugări smerite atírnă fericirea şi viaţa mea. Locuesc în casa de sănătate a drului Suţu.

Alu tđu

Brascu.“

„Cam uimitu am pusú scrisórea pe masă. În casa de sănătate a drului Suţu, în balamucu? Sermanul e nebunu, şi nici n'am audítu dela nimeni nimica. Eramu per tu şi-lu agraiam cu amice, dar alfelu abia imi aduceam alteeva aminte despre el, decăt că-i plăcea, să fumeze ţigari de celea mai fine. De câteva ori ne-am fostu întlnit în clubul universitarilor. Eú îl priviam de unu fumătoriu talentat, nascutú chiaru pentru a fuma.

„Căci nu ori ce fumătoriu e așa. Cel mai multu fumézá fără sentimentu şi fără pricepere. La fórtă multu fumatu nu e alta, decăt o sburdălnicie a tineretei. Suntú

fi atunci, cându ori se va egala esportul cu importul, ori esportul va întrece importul, ori nu va mai fi nici importul nici esportul. La noi însele nici una din ipotezele acestea nu se întâmplă, ci e mai mare importul decât esportul, și în consecință banii de aur vor dispărea din țară îndată după ivirea lor, și noi vom rămâne cu ce am mai fost, — cu hârtie în loc de aur, cu aceea deosebite, că poate nici hârtie nu ne va prea rămâne, pentru că am cumpărat cu ea aur pentru străinătate.

Etă de ce nu putem noi să ne veselim împreună cu adicții marelui ministru de finanțe.

Etă de ce am disu din incidentul esposului lui: Serăcie lucie!

Programul contelui Zichy Nándor „Féjermegyei Napló“ îl cuprinde în punctele următoare:

1. Luptă împotriva proiectelor bisericesci-politice încă restane, întru câtă acelea vatămă interesele catolicismului și ale națiunii.
2. În casă dacă proiectele acestea s'ar vota, continuarea acelei acțiuni deja începute, care intenționează împedecarea sancționării lor.
3. Continuarea organizării de partid începuse deja în totă țara, în sate, cetăți și comitate.
4. Împotrivire hotărâtă prefacerii administrațiunii în administrațiune de stat.
5. Luptă împotriva politicii financiare și economice a guvernului.
6. Inarticularea reducerii censului electoral.
7. Rezolvarea chestiunii de naționalități pe calea legii și ecuității.
8. Luptă împotriva la ori ce tendență îndreptată în contra pactului din 1867.

Inregistrăm aci cu multă plăcere observarea, ce o adaugă „Dreptatea“: „Programul clar și hotărât. Ar fi timpul, ca să ne

organizăm și noi mai bine și să lucrăm odată și împreună cu ceilalți, cari se unesc cu noi macar în unele puncte.“

Presa catolică despre politica biserică din Ungaria. — O faptă creștină numesc „Vaterland“ din Viena respingerea proiectului despre neconfesionalitate severă în casa magnaților și scrie: „În luna rosariului, în prețuia serbătorii rosariului instituite întru amintirea unei învingeri creștine asupra Turcilor (lupta dela Lepanto) patrona regnului Mariană a gătită tuturor fiilor săi credincioși o di de bucurie: casa magnaților din Ungaria a respinsu astăzi tendința neopăgânului de a desbrăca Ungaria de caracterul ei creștin. Într'o clipă hotărâtoare a ajunsu chiar și pe magnații liberali-catolici, pe calvinii și luteranii unii restă de simțire și gândire creștină, și ei în unire cu falanga nemșcată a catolicilor credincioși s'au declarat pentru Ungaria creștină și împotriva Ungariei fără confesiune plănuită de francmasonerie și de jidovimea liberală.“

Totă cam așa de trandafirie i-se pare și diarul „Germania“ din Berlin situația creată prin evenimentele ultime din casa magnaților.

„*Osservatore Cattolico*“, un mare diar catolic, nu e așa de optimist. El publică un lung articol despre legile bisericesci din Ungaria sub titlul „Le Leggi Kultur-Kampfstelle in Ungheria“. Articolul espune cele întâmplări în casa magnaților și apretie în urmă situația. Articolul se începe astfel: „Prepotența Magiarilor în Ungaria continuă fără sfârșit. Contra sermanilor Români totă carceră, confiscări, secuestrări de diare, eschidere din parlament și din administrațiune și totă felul de perfidie, numai pentru că Români au cerut să fie considerați ca cetățeni ca și alții. Contra catolicilor o alianță infamă a francmasonilor, evreilor, protestanților, ateilor, o re-

sturnare a legilor parlamentare și constituționale.“

Eră de închiare dice: „Resteză încă o observare. Ce ținută va observa împăratul, dela care guvernul așteptă sancționarea proiectului despre căsătoria civilă...? Înțelege-va el, că e timpul de a denega favorul său unui guvern neconstituțional... inimic al poporului... care periclităză însăși corôna? Denega-va el sancționarea unei legi combătute de episcopat și de cler, încă și de cel greco-oriental, detestată de Papa, imorală, violentă? Atunci el va pute să-și... recăștice titlul la numele de rege apostolic. Dumneșeu să-lă lemineze!“

Revistă biserică.

Din Patrie.

La desbaterile din casa de sus asupra reformelor bisericesci-politice a luat parte întregu episcopatul catolic afară de episcopii Strossmayer și Dulánszky, care este împedecată prin morbu.

În o ședință a comitetului Societății „Szt István“ din Budapesta președintele contele Szápáry István a accentuat, că laicii catolici sunt solidari cu primatele și cu corul episcopesc, cari cu atăta perseverență apără interesele credinței și conștiinței catolicilor, și se pregătesc a-și ridica vocea și înaintea regelui apostolic. Cuvintele unui fruntaș ca președintele dela „Szt István-Társulat“ sigur vor afla resunet în țară.

Episcopul rom. cat. dela Alba-Iulia a convocat adunarea statului catolic ardelenesc pe 24 a c. la Cluș. Cu această ocaziune br. Josika Samu, care votând căsătoria civilă a desconsiderat doctrina bisericei catolice, va trebui să se retragă din fruntea consiliului administrativ.

alți fumători atăt de nerăbdători, de mușcă cu dinții capetului țigării și cenușa o calcă cu piciorul. La alții se întâmplă, că țigara arde numai pe o latură, și de odată se trezesc, că-și frig buzele.

„Brascu al meu era fumătoriu diplomat. La el ori ce țigară ardea bine. Era ca Paganini, la care ori ce violină cânta cu artă. Elu nobilită arta de a fuma, sdrobi obiceiurile urite și introduse altele frumoșe. Altfel era băetă bun și părea foarte inteligent. Jumătate noptea îl găsi în fumătoriu clubului, unde arunca neîntrerupt fumuri albastre din lunga sa Havannă.“

„Odată nu de multu intrând în fumătoriu simții lipsa lui Brascu și întrebă de el pe un lacheu.“

„Dă Brascu nu mai vine de mult pe aici... de o jumătate de an... mi-se pare, că s'a îmbolnăvit.“

„M'a prinsu mila de bietul, dar ocupat de multe de tôte l'am uitat. Scrisoarea lui eră m'a făcută, să mă gândesc la el.“

„A doua di o ieau spre balamucul lui Suțu. E o casă frumoșă în mijlocul unei grădini umbrôse. Doctorul m'a condus de-a dreptul în grădină.“

„Acolo îl ași. Dar nu merge singur ie-ți însoțitoriu, că e primejdios sermanul.“

„O, nu am frică,“ am răspuns doctorului.

„Eu mi-am reținut un zimbet.“

„Acolo l'am și găsit. Era îmbrăcat în vesmintă de pânză și cu pelerie de paie pe cap. Se vedea, că mă așteptă. Mi-a

întinsu mâna rîdend. Pe fața lui nu se vedea nici o schimbare, numai în ochi nu scii, ce i-se vedea, ca un fel de ceta, ca un fel de fum de țigară.“

„Îți mulțamesc, că ai venit,“ îmi dise. „Am ședut lângă olaltă. Involuntariu scosei dora cu țigară.“

„Aprind una?“ îl întrebă.

„Nu, mulțamesc. Și te rog, să nu fumezi nici tu, căci nu pot să suferu fumul.“

„Se gândi puțin, și apoi îmi spuse, de ce m'a chemat.“

„Voi fi cam lungu la vorbă, dar de voi prescurta ceva, nu mă pricepi.“

„Ai auditu de firma Detmal din Cuba? N'ași crede, căci Detmal, regele fabricanților de țigări, nu liferă decât curților și unor cluburi de lordi din Anglia. Nu de mult s'a întâmplat, că Detmal a produs în grădina sa splendidă nisce tăbacu, de care specialiștii au rămasu uimiți. Acestu product a fost influența unor constelațiuni, ce nu s'au mai arătă dela începutul lumii și nici nu se vor mai arăta vre-o dată. Detmal a luat o duzină de frunze, din cari a făcut cu mâna sa două țigări, așa de artistice, cum altă mână n'ar fi în stare, să le facă.“

„Mai târziu însuși Detmal mărturisă, că pe sine însuși s'a întrecut, când a făcut cele două țigări. Și le-a botezat, pe una donna Stella, pe cealaltă donna Bella.“

„Aur în lume nu ar fi destul, ca să se potă plăi cele două țigări. Un laic nu poate ave idee de ele. O închipuire palidă totu îți vei pute face, dacă îți voi

spune, că ce a fost Shakespeare între scriitori, Alesandru cel mare între eroi, Paganini între violiniști, ce e Mont-Blanc între munți, Paris între orașe, ce e luna și soarele între corpurile cerești, aceea au fost Stella și Bella între țigări.“

„Abia anul trecut am auditu pentru întâia dată de aceste țigări, cându deja s'a lătit vestea lor în totă lumea, că reginele țigărilor i-s'au furat lui Detmal, pe cându petrecea în mijlocul iernii în Nizza. Mare premiu a pus pentru aflarea lor, dar înzădar.“

„În vară s'a întâmplat, că am făcut o binefacere unui artistu dintr'o trupă englesă, și acesta de mulțamită îmi cinși o țigară.“

„Am băgat de samă,“ dise el, „că dtale îți plac numai țigările fine, așa cred că acesta trebuie să fie ceva deschilinit. Am primit o și eu dela un jokey, și nu scii, de unde o va fi cumpărat și el...“

„Țigara era pachetată într'o țevă de sticlă închisă cu capacuri de aur, pe cari era gravat: Stella. Genunchii au început să-mi slăbescă, și perul să mi-se ridice vlvou: Stella, Schakespeare, Mont-Blancul țigărilor, era în mâinile mele.“

„Am fumat pe Stella. O săptămână m'am preparat pentru acesta. Am ținut o anumită dietă, pe urmă am luat o odae separată la club, am cinat, am luat o cafea neagră și apoi am aprins-o. Am supt vre-o de ce fumuri. Descrie nu-ți pot, ce am simțit. Eram fericit, cum n'am fostu nici odată și nici nu mi-ași fi putut închipui, să fiu. Eram mândru, nobil, senin...“

Revista politică.

Afaceri interne.

Proiectul de lege despre *liberul exercițiu al religiei* s'a primit în desbaterea generală din casa magnaților cu 113 contra 112 voturi, adică cu majoritate de un vot. Acesta s'a întimplat în ședința din 5 a c. În decursul desbaterii speciale din 6 a c. înse la propunerea contelui Andrassy Aladar majoritatea opozițională a hotărât, să se elimineze din proiectul capitulul al III-lea, în care se dispune permiterea aconfesionalității. Eliminarea acestui capitul a indignat pe mai mulți liberali, între alții și pe contele Csaky, care a mai voit, să cadă proiectul său, decât să reiese trunchiat. La a treia cetire a și fost respins întreg proiectul cu majoritate de 26 voturi, anume cu 122 contra la 96. Respingerea proiectului a produs mare consternare în tabăra guvernamentală.

În 8 a c. s'a desbătut în casa de sus proiectul de lege despre *recepțiunea Jidovilor*. După o desbatere scurtă punându-se proiectul la vot s'a respins cu 109 voturi. Votarea acesta a produs mare plângere în Israel.

„Magyarország“ deruta suferită de guvern în casa de sus o ascrie rivalității, care de multă decurge între miniștrii Wekerle și Szilágyi. Încă cu ocaziunea crizei ministeriale din Iunie s'ar fi obligat Wekerle, că în toamna acesta va îndupleca pe Szilágyi, să iese din cabinet. Acesta înse nevoind să dimisioneze de bună voie, Wekerle sprijinit de partizanii săi s'a arătat a fi gata, să facă modificări la punctul despre neconfesionalitate, care punct Szilágyi nici de cum nu a voit, să se modifice. Înțelegându Szilágyi de cursa, ce i-se pregătesce, a tras în partea sa pe magnații protestanți, cari au votat apoi contra

recepțiunii Evreilor, la care ține multă Wekerle, și astfel s'a clătinat și poziția acestuia.

Totă Lună s'a început desbaterea și asupra proiectului de lege despre *religiunea pruncilor*. Primul orator a fost primatele Vaszary, care a espus vederile catolicilor cu privire la proiectul din cestiune. El a ținut, că § 12 al art. de lege LIII din 1868 nu cuprind dispoziții imperative cu privire la religiunea pruncilor, ci numai declarative. Părerea lui este, că să se lase părinților libertate deplină în privința religiei pruncilor, dară cu toate acestea primesc proiectul ca basă la desbaterea specială. În contra proiectului a vorbit br. Pronay. Fiind magnații impacienți, au poștit votarea, la care abia vre-o 20 de voturi au fost contra proiectului.

Martă s'a început desbaterea specială.

La desbaterea specială s'au propus mai multe modificări, dară toate au fost respinse.

În 10 s'a început desbaterea generală asupra proiectului despre *matriculele de stat*. Proiectul s'a primit cu 109 voturi contra la 96.

Delegațiunile s'au închis în 8 a c. cu ceremonialul îndatinat.

Camera deputaților și-a început ședințele în 8 a c., când președintele Bánffy a raportat despre actele incurse în decursul ferilor de vară. La propunerea lui Wekerle camera hotărăse, că numai după ce se va fi prezentat nuntul dela casa de sus, să se delibere asupra reformelor bisericești.

În ședința din 9 a c. președintele a prezentat nuntul casei de sus despre respingerea proiectului de lege referitoriu la liberul exercițiu religios. Dieta a hotărât, să-lu pertracteze în 17 a c. fără a-lu mai străpune la comisiune.

S'au verificat alegerile de deputați întimplat în decursul verei.

Apoi a urmat esposedul bugetului pe anul viitor. Cheltuelile ordinare sunt de 421.053,000 fl., adică cu 26.470,000 fl. mai mari decât cele de pe 1894. Crescămintul cheltuelilor l'au provocat mai cu samă lipsele ministeriului de comerț (12.750,000 fl.) și ale celui de finanțe (9.144,000 fl. pentru regularea valutei). S'au înmulțit cheltuelile și pentru celelalte ministere, dară nu cu sume așa considerabile. Venitele ordinare prevădute în buget se urcă la 445.375,000 fl., adică cu 28.467,000 fl. mai mari decât în 1894. Subtrăgându suma cheltuelilor din a venitelor, bugetul anului 1895 s'ar închia cu un escedent de 24.322,000 fl. Darea directă rămâne totă ca și în anii precedenți de 99.020,000 fl., dară s'au înmulțit venitele din darea de consum, din timbre și competență, din sare și tabac și dela poșta și căile ferate de stat.

După închierea esposedului Kovács Albert a interelat pe ministrul Wekerle cu privire la enunțările, ce le-ar fi făcut acesta înaintea corespondentului dela „Figaro“ Chelard Raoul, cu care ocaziune ar fi ținut, că dacă nemeșii ardelenesci mărungi cei de 7 prune, leneși, aroganți, stupizi și cu buzunarele góle, ar lăsa din aiurările lor de domni mari, și nu ar tracta cu țeranii români ca și cu nisce iobagi, la ce înse se va afla medicină, în deslegarea cestiunii române s'ar fi făcut un pas înainte; și ministrul în timpul cel mai scurt va face concesii Românilor.

Ministrul răspundendu la interelațiune declară, că dînsul a fost interviuat de numitul corespondent, dară nu a exprimat nici un cuvint vătămătoriu la adresa nobililor ardeleni, și că nu face tocmești cu nici o naționalitate.

Rusia.

Se anunță, că Țarul va călători în Corfu, unde va petrece timp mai îndelungat spre a-și recăștiga sănătatea. Pe timpul absenței sale va denumi de regent pe moștenitoriul de tron. Despre acesta se ștece, că ar fi un tineru inteligent și cu inimă bună. El nu ar fi mulțimit cu politica guvernului rusesc, și mai ales reprobă persecutarea Jidovilor și apăsarea catolicilor și a Polonilor.

În zilele din urmă s'au făcut arestări noue în Varșovia. Se ștece, că poliția ar fi dată de o conspirațiune politică. Pentru judecarea inculpaților, cari sunt Poloni, se vor institui tribunale ad hoc.

Corea.

De câteva zile nu a fost nici o ciocnire între armata chineză și cea japoneză, dară întăririle continuă de ambele părți. Până ce părțile beligerante se pregătesc la lupta decisivă, puterile europene cercă, cum să-și asigure interesele în orient. Guvernul franceș a dat ordin prefecturei dela Toulon, ca să țină gata 4 năi de războiu spre a le pute trimite la casă de lipsă fără amă-

Ași fi voit, ca să se oprască cursul vremii, și să rămân de-a pururea așa: să nu mai fie nici iernă, nici vară, nici noapte, nici ziua, ci eu să șed totă aici singur și până în vecii vecilor să fumez din Stella . . .

„Ți-am spus, că am supt vre-o de ce fumuri. Atunci nemernicul de lacheu s'a apropiat de mine și m'a trezit din visuri. Ce face, ce nu face, că-mi scapă pe genunchi farfuriile, ce voia să le adune. Am sărit repede în sus, și atunci scapă pe Stella din mână . . . Mă plec îndată, dar vai . . . lacheul a călcat-o cu călcăiul . . . Stella nimicită într'un mod așa de criminal . . .

„A, să fi fumată pe Stella până în capetă, ași n'ași avé nimic. Viața mea sufletescă s'ar fi îmbogățit cu o amintire divină, ér scala imagiunii mi-s'ar fi urcat ureau. Acum așa fi mai bună, mai fericit și mai înțelept. Așa înse în mine nu trăesce decât o amintire discordantă, care îmi ține nervii ațitați neîncetat. Îmi pare, că e o iernă rece, mă ridică cineva dintr'un pat cald și mă pune pe ghéță, ér prin cap îmi sună necentenit farfuriile sparte. Acestă agitație mă și omoră, de cumva nu-mi sar într'ajutoriu . . .

„Și cum pot eu să te ajut?“ — îl întrebă mirat.

„Bolnavul mă privi lîngă cu ochii aprinși.

„Dacă-mi găsesci pe Bella, căci e posibil, că cel ce a furat-o, încă n'a consumat-o. Întrebă, scrie, cetesce jurnalele . . . Numai Bella ar pute, să-mi dea înapoi, ce am

perdut prin Stella. Ea e și mai splendidă și mai strălucitoare, decât Stella . . . Numai ea, numai ea poate să-mi redea liniștea și fericirea . . .

„N'ai proba cu altfel de țigări?“ și-lu îmbiă cu nisce Britanice.

„Ce mă insultă? Nu-ți este rușine?“ și se răstă la mine.

„Doctorul se apropiă într'aceea de noi. Se aude sunându clopoțelul. Trebuie să-mi ieșă rămasă bună. Se înțelege, că voi străbate totă pămîntul și nu mă voi opri, până n'o voi găsi.

„M'am și ținut de vorbă. Scii, cum? Am procurat din străinătate tabac de cel mai fin și mai puțin cunoscut pe la noi, am băgat în el tot felul de aróme, am făcut o țigară, și pe urmă am băgat-o într'o țevă cu capacuri galbene, pe cari am lăsat, să se graveze „Bella“ și am pachetat-o pe urmă în câte podóbe în tóte.

„Cam trei septemăni am lăsat, să trecă, și-apoi m'am dus la el.

„Ești norocosul norocoșilor,“ i-am ținut. „Am găsit pe Bella!“

„El se făcu palid la față și mă îmbrățișă cu atăta putere, de-mi pocniră tóte óșete. Era, să leșin.

„Și scii, ce s'a întimplat? Brascu o fumă și se făcu sănătos și astăzi e funcționar în ministeriul de finanțe.“

Mie îmi plăcu istorisirea vėru-meu. Nu scii, plăcutu-va și Dvóstre.

Elena S.

nare în apele chineze. Rusia a trimis la confiniile chineze un puternic corp de armată. Anglia, Germania și Italia încă sunt gata a face pașii de lipsă spre a-și apăra interesele. Se crede, că puterile europene purcedu în conțelegere în cestiunea Coreei.

Correspondențe.

Comitatul Albei inferioare, Sept. 1894.

Onorată Redacțiune!

Preste timp scurtă preoțimea din Arhidieceasă va trebui să convină din nou pentru a se efecta taxele fondurilor „Vanceană” și viduo-orfanală pe a doua perioadă de cinci ani. Așa dispun hotărârile sinodului arhidieceșan din 1889. În aceste hotărâri nu se potă face schimbări decât numai după expirarea deceniului. Dar până atunci noi trebuie să ne dămă samă, că corăspundă fondurile amintite pe lângă actualele statute scopului ori nu? Eu hotărîtă afirmă, că nu corăspundă. Scopul fondurilor acestora este a asigura o pensie onestă preoților deficienți și văduvelor și orfanilor de preoți. Dar pe lângă actualele statute acesta nu se va pută decât după un șir lung, foarte lung de ani, până când potă interveni în alte lipse și împrejurări, ca să nu corăspundă nici atunci, pentru că, durere, cu timpul progresază și lipsele. Totu, ce se pôte actualminte și pe lângă actualele statute, este, că se dă un ajutoriu ore care, carele nici de cum nu merită numirea de dotațiune ori pensie corăspundătoare.

Înainte de acesta cu cinci ani chiar așa se simțiau lipsele aceste ca și azi, dar nu eram orientăți cu privire la mijloce și modalitate, și așa și ce s'a făcută, a fost multă, considerat lucrul cu toate împrejurările lui. Azi înse cunoscem efectul modalității actuale și putem reflecta la alte modalități mai avantajoase. Modalitatea actuală, și abstragându dela măsura, în care se ajunge ori nu scopul, nu este corăspundătoare, pentru că se abate în grad însemnat dela justiție și ecuitate. Așa azi contribuim la fonduri în măsură neegală dela 2 fl. v. a. în susu, și pensiea respective ajutoriului, de care ne împărțăm, este egală, ceea ce nu corăspunde justiției. Asemenea ne împărțăm de binefacerea ajutoriului fără considerare la durata contribuției, ceea ce erași ar fi contrar justiției și numai cu firea caritativă a instituției se pôte motiva. De aci urmază apoi, că mulți nici nu se prea însuflețesc a contribui la aceste fonduri, ci se silesc și dacă nu a se subtrage de totu dela contribuiri, dar cel puțin a li-se pune o taxă câtă mai mică.

Să vedem acum, cum s'ar pută ajunge scopul fondurilor? Sigur numai prin un concurs mai însemnat pecuniar în fonduri. Și de unde acesta? Dela preoți, dar așa, că pe câtă este cu puțință, să corăspundă ecuității. Acesta s'ar pută face așa, ca frații preoți să depună puținătatea de inimă de a-și arăta adevărata stare a beneficiului. Să se compute deci conștient, câtă este dotațiunea anuală a fiesce căruia, și după suma dotațiunii să solvască fiesce care anumite procente, spre es. 3%. Când e apoi la pensionare, fiesce care deficiente și fiesce care văduvă ori orfan să fie pensionat proporționat după scala cotei ultime anuale, carea o solvia beneficiului.

Prin acesta se satisface în măsură însemnată justiției, dar totuși nu deplin, și nici nu e permis a se satisface deplin, după ce instituțiunea este și caritativă. Deci pe lângă compunerea de susu cu justiția se satisface carității în următoarele împrejurări: Unul servește mai îndelungat decât altul și totuși de beneficiile instituției nu se bucură nici elu nici următorii lui chiar de locu, fiindcă nu ajunge între împrejurări, cari să-lu facă a lua în considerare fructele beneficiului. Altul servește mai puțin, dar devine deficiente ori mōre și lasă după sine o familie numărōsă de minorenți, și membrii acestei familii să se bucură unul fiesce care de o rentă întrăgă a beneficiului în proporțiune cu cota ultimă anuală solvită de preotul defunct. Altul erași lasă după sine numai un membru de familie; supunându că cota anuală a defunctului acestuia a fost egală cu cota anuală a defunctului precedentu, totuși renta anuală a acestui unic orfan să fie egală numai cu a unuia singur dintre orfanii celuiiaaltu. Acesta o pretinde natura caritativă a instituției. Pe când instituțiunea deci este caritativă, pe atunci în anumită măsură să se țină cont și de justiție.

Ba eți azi fi chiar de părerea, că nu numai unul fiesce care să solvască o cotă anuală de procente după beneficiu și la timpul său să se bucură de o rentă anuală după scala corăspundătoare cu suma cotei ultime, ci chiar să se permită, ca preoții să pōtă solvi o cotă anuală mai mare decât cota ordinară, cu carea ar fi să fie obligați după beneficiu, și astfel să-și asigureze pentru sine și pentru orfanii săi minorenți o rentă anuală mai mare. La însinuar de a plăti o cotă anuală mai mare decât cea corăspundătoare după beneficiu negreșit ar trebui să preponderizeze justiția, ca nu cumva să fie scurtați alții. Așa plusul cotei relative la aceeași rentă de pensie să fie corăspundătoriu cu etatea și sănătatea oferentului, pe cum se întâmplă și la societățile de asigurări. Asemenea plusul rentei preste renta ordinară să nu fie personală după erești, ci fără considerare, că e unul ori mai mulți erești, să fie o sumă fixă. Acest plus ar fi favoritiu pentru fonduri, încât la mulți nu întrevin împrejurările pentru pensionare, și din această cauză ar pută tinde avantajuri însemnate celor ce ar voi să asigureze un plus de rentă.

Cestiunea acesta în generală considerată merită cea mai mare atențiune, pentru că până ce preotul trăesce, susține o familie la un ore care grad de viață și bunăstare; dacă mōre preotul, cu elu a murit totu, și familia deși îi rămâne onestă, dar de multe ori rămâne în cea mai extremă miserie, când apoi în foarte rari cazuri mai pōte fi vorba de o educațiune corăspundătoare. Și familia rămasă această durerōsă stare o simte cu atât mai greș, cu câtă e mai conșcie, că nu e născută pentru a fi servitor, ci la starea acesta a împins'o vitregimea sorții. Totu asemenea șcie și preotul muribund, că ce sorte așteptă pe familia lui, îi vede miseria, îi vede tormentele ei trupestă și sufletescă. Judece ori și cine: ore e liniște acesta pentru a muri ca adevărat creștinu?

La lucru dar, până nu e prea târziu. Să ne asigurăm familiile și mântuirea sufletelor noastre. Celu ce esiteză a jertfi puțin, va perde totu. X

La cestiunea noastră.

Ministrul Hieronymi fiind interviewat de către corespondentul vienez al ziarului italian „Gazetta del Popolo” în cestiunea agitațiunii romănescă, a dīsū, că între Români totdeauna au fost omeni, cari au căutat să suscite ură în contra rasei magiare (A-ți elupta, la ce te crești îndreptățit, nu însemnă a suscita ură în contra nimēnui. Red.) și a provoca nemulțămire în masa poporului. (Nemulțămirea o provocă sistemul de guvernare practisat de Hieronymi și soșii lui de principii. Red.) Totu astfel stă lucrul și cu Memorandul, a cărui autori au fost condamnați. Agitatori au răspândit ideile lor agitatorice și calumniatōre în cercuri foarte largi, (Dacă ideile acelea sunt calumniatōre, cum de află credemintu în lumea cultă și imparțială a apusului? Red.) așa încât cine se apropie de Magiari, e un nemernic, trădătoriu, un spionu. (Barēm spre a câștiga așa numita opiniune publică pentru Magiari dlui Hieronymi îi stau la îndemână fondul de dispozițiune, presa jidovescă subvenționată și agenți ca Ováry și Pázmándy. Red.) Pretenșiunile Românilor sunt foarte clar espuse în Memorand. (Acesta e dreptu. Red.) Ei voesc să înființeze din Ungaria o mică Românie și să schimbe statul într'o confederațiune de state împărțite după limbă. Ceea ce nu spun pe față, este, că o parte din ei voesc să încorporeze Transilvania statului român. (Aici ațurază dl ministru, Români nu umblă cu scopuri rezervate ca domnia sa.) Se dice, că Români nu sunt reprezentați în parlament. În cameră șed mai mulți deputați români. Dar pe aceștia malconțenți nu-i recunosc de reprezentanți ai Românilor. (Nici dîșii nu se gerază de atari. Red.) Mai dice ministrul, că regimul va continua cu procesele, că în oficii, până și în ministeriu sunt mulți români (daună, că numai dl Hieronymi șcie de ei), că dacă se întâmplă, de administrația e rea între români, acesta e rea și airea (Slabă mângăere. Red.), și că nu este în interesul României a sprigini agitațiunea dela noi, care nu pōte duce decât la conturbarea bunei înțelegeri între aceste două state vecine.

Procesul Memorandului, care a durat 17 zile de Maiu, s'a terminat în 9 a c. cu condamnarea dlui *Septimiu Albini*, care fiind morbos în Maiu nu s'a putut presenta și la ultimul act al pertractării finale. Președinte al tribunalului și de astădată a fost br. *Szentkereszty*, era juđi votați *Reinhold* și *Issekutz*. Acusa a susținut'o procurorul *Lázár Aurél*, care după ce spune, că dela procesul din Maiu al Memorandului Clușului a căpătat numirea de „Golgota Românilor”, în unu mod cinic își bate joc de martiriul politicilor români și de manifestările Românilor cu ocaziunea procesului din Maiu. Vorbind despre uniune ascrie Românilor tendența de a vătămă întregitatea statului. În fine spune, că dîșii deși după religione și limbă (Pe care nu o șcie bine. Red.) e romăno, totuși e bun patriot magiar. Cere, ca acusatul să fie declarat de vinovat.

Dl Albini, care nu și-a luat cu sine apărătoriu, declară, că nu va reflecta la cele dīse de procuror, pentru că nu are de cută, să se apere, știind cu siguranță, că totu va fi osndit. Dice, că memorandumul nu este alu său ori alu colegilor, ci e unu

actă politică ală poporului român, adresată în formă de petiție supremului factoră constituțională din stat. Procurorul a disc. că s'a atacat puterea obligatorie a unei legi fundamentale. Da, există în programul nostru un punct, care aspiră la autonomia Transilvaniei, dară de când este oprită în un stat constituțional a aspira cu mijloce legale la realizarea unui program politic? Și dacă este oprită, pentru ce cel mai popular și cel mai național partid magiar, partidul independentist, aspiră și lucră în fiecare zi la rumperea Ungariei de către Austria, fără a-i trece cuiva prin minte, să-l tragă la răspundere? Pentru ce Românii se măsură cu altă măsură? Aici nu e vorbă de justiție, ci de persecuțiune politică. Termină enunțându, că se alătură la declarația făcută de Dr. Rațu în numele comitetului partidului național cu ocaziunea procesului din Maiu. Cetirea declarațiunii nu i-s'a concesu.

După o scurtă replică a procurorului jurații se retrag și aparându enunță verdictul, că dlă Septimiu Albini este vinovat de agitare (cu 10 voturi da, 2 ba). Pe baza acestui verdict tribunalul condamnă pe acusatul la 2 1/2 ani închisore de stat, la suportarea speselor în sumă de 37 fl. 46 cr., a cheltuelilor susținerii în temniță și la publicarea sentinței în foile „Nemzet”, „Kolozsvár”, „Ellenzék”, „Erdélyi Hiradó”, „Hermannstädter Zeitung”, „Tribuna” și „Fóea Poporului”. Dlă Albini a insinuat recursu de nulitate.

Publicarea sentinței aduse în procesul din Maiu a Memorandului a costat 2140 fl. 31 cr. Diarele jidano-magiare au făcutu „Geschäft” bun pretinându pentru publicare sume excesive, cari sume dlă procuror a avut bunăvoința de a li-le acorda din punga Românilor ostindii. Anume la „Hermannstädter Zeitung” s'au solvit 25 fl., la „Pester Lloyd”, „Pesti Napló”, „Kolozsvár”, „Ellenzék” și „Erdélyi Hiradó” câte 150 fl., la „Nemzet” 165 fl., la „Pesti Hirlap” și „Magyar Hirlap” câte 300 fl., la „Budapesti Hirlap” 600 fl. și la „Dreptatea” 1 (un) cruceriu.

Colecta pentru gimnasiul din Blășiu.

Suma din nrul 42. fl. 19594.58

Ioan Pop preot în Holod a colectat dela:

Jacob Balea preot	2.—
Din cassa bis. gr. cat.	—50
Ioan Poenariu invet.	1.—
Mihuț Zaharie	—30
Iancu Ilie	—10
Iancu Onuț	—10
Ioan Pop preot	2.—
Isailă Marele	—50
Stern Leopold	—20
Solomon Lupu	—20
Bonda Petru	—10
Bondár Péter	—02
Maria Clintoc	—50
Vas. Popoviciu inv. gr. or.	—10
Farcuț Micula jude în Lupoe	—10
Veisz Iakab	—30
Poyvár Olga	—30
Petrusz Iózséf	—20
Held Károly	—10
Petru Popp preot	1.—
Biserica gr. cat. din Vintir	—50
Teodor Mera	1.—
Hârția Ioan cantor	—50
Dărăban Ilie preot	1.—
Pop Demetriu cantor	1.—
Kissu	1.—
Máté Grațian	1.—

Ifju Iancsó Emil	—30
Ritter Ignác	—50
Ritter Lajos	—40
Pelles Ioan	—20
Popa Moise	—10
Sovre Ioan	—10
Sovre Gavrilă	—10
Mincic Ioan	—10
Máté Grațian soția	—20
I. Pop paroch în Drăgești	1.—
Zah. N. N. inv. în Drăgești	—50 fl. 19.12
„Aurora” din Năseud	fl. 100.—
„Bistrițana” din Bistrița	fl. 100.—
„Bistrițana” a colectat dela:	
Danilă Lica avocat	10.—
N. C.	5.—
N. M.	2.—
Mihailă Mihailasch	5.—
Laura Ciuta	5.—
Dr. George Linul	1.—
Dionisiu Login	1.—
Ioan R. Cherecheș	1.—
Iulia Ranta	3.—
Eugenia Tripon	3.—
A. Livia Pascu	4.—
George Curtean	1.—
Ștefan Poruț	10.—
Valeria Poruț	—10
Emil Poruț	—10 fl. 51.20
Suma fl. 19864.90	

Insciințare.

Reuniunea femeilor române din Blășiu își va ține Adunarea sa generală de toamnă Duminică în 28 Octobrie a. c. st. n. imediat după s. Liturgie în sala de desemnă a gimnasiului din loc.

Programul e următoriu:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul general al comitetului.
3. Statorirea bugetului pentru anul 1895.
4. Întregirea comitetului prin alegerea unei membre ordinare și a unei suplente.

5. Eventuale propuneri.
6. Închiderea adunării.
Dreptu aceea ne luăm voe a invita la această adunare pe toți stimații membri ai Reuniunii, pe cum și pe toți aceia, cari se interesază de prosperarea acestei Reuniuni.

Blășiu în 11 Octobrie 1894.

Rosa Munteanu,
președintă.

Aur. P. Bota,
secretariu.

Convocare.

Toți membrii și binevoitorii reuniunii învățătorilor români gr. cat. din comitatul Sibiului prin această se convocă la a II adunare generală, carea se va ține în edificiul școlii grănițaresci gr. cat. din Vestemți (cott. Sibiu) la 7 Novembre st. n. a. c. (s. Dumitru) începutul la 8 ore a. m. pe lângă următoriu:

Program:

1. Invocarea Spiritului sfintu.
- Sedința I.
2. Deschiderea adunării prin președinte.
 3. Raportul comitetului împreună cu programul pentru bugetul pe periodul următoriu și celealalte propuneri.
 4. Raportul casariului și ală bibliotecariului.
 5. Alegerea unei comisiuni pentru conscrierea membrilor noi, incasarea taxelor pe anul viitoriu și a celorlalte restante, precum și pentru censurarea raportelor și facerea propunerilor de sub p. 3 și 4.
 6. Cum ne-am pute noi învățătorii îmbunătăți starea materială și cea culturală? — de dlă Val. Florianu.
 7. Cum sunț de a se deda școlariilă la ascultare? — de dlă George Dănilă.
 8. Pe ce căi putem face cetitori buni din școlariilă nostri? — de dlă G. Comană.
- Sedința a II. la 2 ore p. m.
9. Cum e de a se tracta ortografia în școlă populară? — de dlă Tr. Șandru.
 10. O prelegere practică, ce va fi la

rindă din computu pentru desp. I. an. I. de școlă — de dlă Nic. Dolcanu.

11. O prelegere practică, ce va fi la rindă din geografie pentru desp. III. — de dlă I. Popescu.

12. Ce cărți și diuare din sfera scolică a cetitii dela adunarea generală ultimă până la această și ce se cuprinde preste totu în acelea? Temă lucrată de fiecare învățătoriu din reuniune și prezentată cu ocaziunea adunării generale.

13. Raportul comisiunii censorătoare și pentru propuneri — aleasă în sed. I.

14. Statorirea locului, timpului și programei pentru adunarea generală viitoare.

15. Alte propuneri, ce eventualu s'ar ivi.

16. Închiderea adunării prin președinte.

Din ședința comitetului reuniunii ținută la Sibiu în 7 Octobrie n. 1894.

Romulu Simu

președinte.

Don. P. Decel

secretariu generalu.

Noutăți.

Maiestatea Sa Monarchul a sosit Lună dimineță în Budapesta. La 3/4 9 a primitu în audiență pe ministrul Wekerle, cu care a conferit mai bine de o oră. Dela 10 ore s'au început primiriile generale. Celu dintăiu a fostu primitu cardinalul Schlauch, care a fostu salutat de ostășimea postată ca gardă. La 6 ore a fostu dineu, la care au participat mai mulți membri ai delegațiunilor și alte notabilități. Monarchul va petrece timpu mai îndelungat în Budapesta și respective în Gödöllő.

La stațiunea docentală din Lopadea-română în tractul protopopescu ală Aiudului se escrie concursu cu terminul de 31 Oct. Emolumintele sunt: 179 fl. 40 cr. din repartiție, 80 fl. 40 cr. din didactru și 40 fl. din venit cantoralu.

Planuri pentru iconostase bisericesci gratis. Subscrisul fiindu condamnat la închisore de 3 luni pentru o adresă de aderință către condamnatul „Replicei” și începându-mi ostinda în 23 Sept. a. c. făc cunoscutu tuturor celorlalte interesați, că m'am decisu a compune gratis planuri pentru iconostase bisericesci pe timpul, câtu voiu sta închis, pentru ori care biserică fără deosebire de confesiune, unde va fi lipsă și voiu fi cercat. Cel interesat pentru astfelu de planuri voru avé a-mi trimite: 1. Dimensiunile, câtu e de largu și înaltu spațiul, unde e a se construi iconostasul. 2. În ce stilu dorescu, ca să fie executat. 3. Până la care sumă de bani ar pute să se ridice pretul iconostasului, dela care sumă de bani apoi e a se trimite anticipando 1/2 % ca spese pentru materialu, pachetat și porto postală la adresa: Ioan Baciu preot pictor bisericesc în Clușă (Kolozsvár — a kir. ügyész-ségnei).

Procesu de presă amănatu. Pentru seria primă a proceselor de presă intentate „Dreptății” era să se țină pertractarea finală în 11 a c., dară la cererea dlui redactor Dr. V. Branisce, care e reconvalescentu, tribunalul din Timișoara a hotărît, să se amâne pe timpu nedeterminat.

„Tribuna” eră blastemă. Ea reproduce din „Ateneul Român” versiunea unei poezii a lui Giosue Carducci. Într'insa se preamăresce păgânismul, ér Christos, crucea și instituțiunile bisericii creștine se ostindesc cu un cinism blasfemă ca nisce isvóre rele. Reu, forte reu stămu, dacă nisce băetandri necopți pot la noi să-și bată joc în publicu de ceea ce creștinul are mai sfintu. Apoi să ne mirăm, dacă Dumnezeu nu ne ajută?

Corone false. În Elveția o bandă de falsificatori a fabricat corone austriace și unguresci în număr forte mare introducându pe fiecare și mai multe miș din ele în monarchia noastră. Piesele sunt forte bine imitate, câtu cu greu se pot deosebi de cele adevărate.

Castu de morțe. Bucuru Cojocariu, fostu paroch în Ticușul săsescu, a reposat în 26 Augustu în etate de 70 de ani.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardélü.

A.

Săborul mare.

(Continuare)

Laicii în săborul mare în trecut și în prezente și viitoriu. Se mai naște întrebarea, că ce puseștinne potă ave laicii în săborul mare, pentru care acum s'a introdusă numirea de sinodă diecesană?

Din urmele, ce le avem, nu se pôte de locă dovedi, că înainte de s. unire și poporul credincios și-a avut reprezentanții săi constituționali la săborul mare. S'a făcută, ce e drept, unele încercări de a dovedi lucrul acesta. Dovețile aduse înse au fost așa de forțate și așa de nefiresci, câtă nu au nici o valoare, cum vom vedea mai târziu. ¹⁾

Este destul spre scopul acesta a ne reîmprospeta în memorie, că săborul mare al bisericii noastre românești din Ardélü a fost o simplă copie de pe synodus generalis ală calvinilor din Ardélü. La synodus generalis ală calvinilor înse poporul nu-și avea reprezentanții săi constituționali. Erau uneori cândă se ținea synodus generalis de făcia la dieta țerei și nobilii și patronii, și clerul se stătuia cu ei mai cu samă, cândă era vorba de alegerea superintendentului. ²⁾ Parte pozitivă înse la tôte afacerile sinodului generală calvină fără deosebire nu lua poporul.

Neputându încă calvinii pe atunci trage tôte consecințele din principiul lor despre preoția universală, deosebiă lucruri cari se ținea numai de cler, ca în biserica catolică, și lucruri, cari se ținea de toți membrii bisericii. Cele dintăiu le pertracta numai clerul în synodus generalis. La cele de clasa a două trebuia să-și dea învoirea și principele, oficialii și nobilii sau patronii. Se vede acésta din următorul pasagiū ală Aprobatorilor:

„Az ecclesiai directiokban és ritusokban pedig reformalniok, vagy variálniok az ecclesiáknak eleitől fogva szabados volt, mely keresztényi szabadság ez után is el nem rekesztetik és tiltatik; de úgy mint más keresztény országokban, és ez a miénkben is éltének, és élnék mostan is, tudniillik: hogy in minoribus és a melyek csak az egyházi rendeket illeti magok az egyházi rendek is concludálhatnák, és constitutiokat csinálhatnák; de azokat is közönséges generalis gyűlésekben. Az halgatokkal és külső rendekkel köz vagy azokra is nézendő dolgokban pedig, nem különben ha azokkal is közértelemből úgy mint ki-ki maguk religioján levő főmagistratusoknak és Patronusoknak egyenlő tetszésekből.“ ³⁾

Principele, oficialii și nobilii sau patronii își dau învoirea în lucrurile bisericesci, în cari se poftiea și consensul lor, în două moduri, și adecă sau cu ocasiunea sinodului generală, după ce se pertractau lucrurile ținătoare numai de cler, sau principele îi convoca pre toți la adunare laolaltă cu clerul. O atare adunare fu ținută în Alba-Iulia la 1671 sub principele Apafy. ⁴⁾ Adunările aceste înșă nu se numieă synodus generalis.

Lucru firesc, că analogă a trebuită să stea lucrul și cu săborul mare ală bisericii românești din Ardélü înainte de s. unire.

Va să dică nici în biserica românească din Ardélü în săborul mare poporul nu era reprezentat în modă constituțională, și nici nu putea lua parte la tôte afacerile bisericesci ale săborului mare fără deosebire.

Eră ce atinge întrebarea, că lua poporul parte și la desbaterile și decisiunile dogmatice, observăm, că așa ceva necum să se fie întâmplat în săborul mare din biserica românească, dară nici în synodus generalis din cea calvinescă pe timpurile acele; ba ori ce învoire în dogme era oprită chiar și sinodului generală ală calvinilor, cu tôte că consta din preoți. ⁵⁾

¹⁾ Aceștia sunt mai cu samă Ioană Crișiană op. cit. și Anonimul în epistola unal română transilvănenă citați la pag. 56.

²⁾ Salamon Joseph. »De statu ecclesiae ev. ref. in Transsilvania commentatio« pag. 58.

³⁾ Aprobatae Constitutiones. P. I. Art. III. Tit. I.

⁴⁾ Copia literelor convocătoare o avem în mână din arhivul Telekiană din Murășu-Ogorheiu.

⁵⁾ Veți Aprobatae constitutiones P. I. Art. și Tit. citat mai sus, în care se spune, că și synodus generalis numai în minoribus putea face învoiri. Sub »minoribus« se înțeleg și lucrurile acele, cari nu constueă dogma în biserice calvină, ci era liberă unul fiecare să aibă părerea, carea îi convenia. Aceste puteă fi desbătute în synodus generalis. Dogmele sau articlii fundamentali de credință, cum îi numescă can. 11 din colecțiunea lui Gelei

De aci înse nu urmecă, că astădi în săborul mare să nu pôtă fi reprezentat și poporul. Numai câtă lucrul acesta are lipsă de o chiarificare ore care.

Și anume întâiu o adunare bisericescă compusă din preoți și din mireni numai în înțelesul forte largă se pôte numi sinodă, încâtă cuvintul grecesc *συνδος* însemnă adunare, căci în sensă canonică *sinodă se numescă numai adunările ierarhiei*.

A două trebuie să premitem, că Pravila nu dă apriat poporului nici un drept chiară nici cu privire la administrarea averii bisericesci, căci după Pravilă administratorul aceleia este episcopul, care după unele canóne din ea nici nu este dator a da samă decâtă lui Dumnezeu despre modul, cum o a administrat. ¹⁾ Permite înse lucrul acesta spiritulă dreptă ală nostre sântei bisericii unite.

A treia trebuie să premitem, că suntă lucruri bisericesci, la resolvarea cărora în sinode potă sa lea parte și laicii, și suntă lucruri, cari suntă rezervate singură ierarhiei. Nu o dicemă acésta pre temeiul Pravilei, căci Pravila poporului laic nu-i permite nici un drept cu privire la guvernarea bisericescă. Ea este în privința acésta multă mai eschisivă decâtă dreptul apusană. Ci o dicemă pe temeiul ecuitatei și dreptatei, care poftesce, ca și poporul credincios să pôtă lua parte la guvernulă bisericescă în lucrurile acele, cari nu se țină strinsă de ierarhia. Și dreptul apusană atâtă în teorie câtă și în pracsă o și permite acésta. ²⁾

În cestiunile dogmatice și resolvarea aceloră nu permite canónele poporului laic nici o putere decisivă. Potă să concurgă și laici la resolvarea cestiunilor dogmatice cu cunoștințele lor, probându, limpedă și delăturându înoel. ³⁾ Putere decisivă înse nu potă să aibă.

Totă asemenea nu permită canónele laicilor nici un drept de guvernă bisericescă în lucrurile curat spirituale, cum suntă lucrurile liturgice, disciplina, justiția bisericescă.

Permită înse canónele bisericesci participarea elementului laic la lucrurile esterne bisericesci, cum suntă: administrarea averii bisericesci, administrarea fondurilor și fundațiilor, cauza scolastică și cauza culturală și filantropică.

Indulgința bisericii apusane în privința acésta a mersă așa departe, câtă a permis, ca în congresele, la cari participa și poporul credincios, elă sa fie și în majoritate față cu clerul. ⁴⁾

Din punctă de vedere principială nici nu scimă, ce s'ar pută aduce împotriva participării și a poporului la administrațiunea fondurilor, fundațiilor și averilor bisericesci, la afacerile scolastice și la cele culturale și filantropice. ⁵⁾ Cândă tôte afacerile aceste s'ar îndeplini sub controlă poporului, încrederea în biserică nu pôte decâtă să crească, și alipirea de biserică să fie mai intimă. Afară de aceea nimic e mai just, decâtă ca după ce poporul contribue din ală său la fonduri, fundații, averi bisericesci și la susținerea școlilor și a institutelor filantropice, să pôtă și elă lua parte la administrarea lor.

Cândă statorim înse principiul acesta, atunci nu trebuie să perdem din vedere următoarele lucruri.

Întăiu, ca în cler și în popor să domnescă un spirit corectă bisericescă, și tôte participarea lui să fie condusă de acestă spirit. Alcum participarea pôte să fie primejdiosă, ba chiară distrugătoare pentru biserică. Căci legătura între partea esternă sau materială a bisericii și între cea spirituală și dogmatică este așa de strinsă, câtă întrându în cea dintăiu un spirit

Katona, nu era permis a se desbata în synodus generalis. Și în acésta au imitată calvinii biserica catolică, carea încă deosebesce lucruri de *fide*, cari toți trebuie să le țină în o formă, și lucruri, cari nu suntă de *fide*, cu privire la cari ori cine își pôte ave părerea sa, cum e d. e. cestiunea ministrului căsătoriei.

¹⁾ Can. 88 ală Apostoloră. În originală cu interpretările lui Zonara, Balsamon și Aristenă la Beveregiu op. cit. tom. I pag. 26.

²⁾ Cf. »Instituțiunile dreptului bisericescă« de Dr. I. Rațu. Blașu 1877 pag. 279.

³⁾ Cf. Hefele »Conciliengeschichte« ed. I. tom. I. pag. 14—24.

⁴⁾ Consiliul de direcțiune ală statului catolică din Ardélü în prezente stă din 8 preoți și 16 laici.

⁵⁾ Cândă la anul 1865 canonicul Ioană F. Negruț din Blașu fu acusată la Nunciatura din Viena, că părtinesce idea sinodelor calvine, elă răspunse, că părtinesce numai idea sinodelor mestecate, și numai încâtă acele se ocupă cu averile bisericesci și cu școlile. Nunciatura îi respunse, că prin aceea nu a contrasă nici o maculă asupra sa. Veți »Biografia canonicului I. F. Negruț« Gherla 1889 pag. 35 și 36.

străin de biserică, ușor se transplantă și în cea de a doua. Așa ceva apoi nu poate să nu altereze și denatureze într-o măsură biserică.¹⁾

A doua, aparatul administrației părții materiale sau externe bisericești cu concursul poporului trebuie să fie întru toate acomodată împrejurărilor și lipselor noastre. Să nu fie nici prea complicată nici prea costisitoare. Principiul conducător nu are să fie ceea ce e atrăgător teoretic, ci ceea ce e folositor practic. De unde n'ar fi nimic mai greșit, decât a decopia și pentru biserică noastră fără nici o critică și acomodare aparate administrative dela alții.

A treia, în construirea aparatului administrativ a părții externe sau materiale a bisericești cu concursul poporului trebuie trasă cu cea mai mare precizie linia demarcătoare între partea dogmatică și spirituală și între cea esternală sau materială, ca nu cumva intrându una în sfera celeilalte să se jignescă drepturile, ce competă după Pravilă eschisivă ierarhiei.

Ținându-le aceste trei înaintea ochilor participarea poporului la pertractarea, rezolvirea și administrarea lucrurilor permise de canoane în săborul mare sub forma de „sinod miestru“, poate să fie salutară pentru biserică. Dimpotrivă, ignorându-le, poate să fie daunătoare și în urmă chiar mormintul bisericești.

* * *

Scopul principilor calvinesci cu introducerea săborului mare în biserică românească din Ardeal. Înainte de ce am găta tractatul acesta, credem a fi de lipsă să clarificăm și întrebarea, că ce scop au putut urmări calvinii cu introducerea sinodului general în biserică românească din Ardeal sub forma săborului mare?

Ținta din urmă a principilor calvinesci a fost calvinirea bisericești românești din Ardeal cu ori ce preț.

Poporul românesc ca și cel calvinesc înțelegea puțin, dacă nu mai nimic din dogmele, ce deosebesc biserică românească de cea calvinescă. Și totuși mai pe urmă esența deosebirii sta în deosebirea dogmelor. Ar fi fost deci din partea principilor calvinesci o utopie, dacă vrând a calvini pe Români, ar fi început cu instruirea poporului românesc în dogmele calvine.

Esista înse o cale mai ușoară spre a ajunge la scop. Și această constă în calvinirea formelor din afară ale bisericești românești. Sub forma din afară înțelegem întâi și mai întâi, instituțiile bisericești. Dacă principilor calvinesci le-ar fi succedat pe încetul a produce o identitate deplină între instituțiile bisericești și a celei calvinesci din Ardeal, atunci pe dreptul ar fi putut dice, că și-au ajuns scopul de a calvini biserică românească. Și precum vom vedea în decursul studiului de față, calvinii nici nu au fost departe de scopul acesta. Căci poporul și preoțimea românească din dogme nu înțelegea atunci mai nimic. Ritul putea rămâne și mai departe și putea fi cassat

¹⁾ Că ce speranță își pună inimici bisericești în o atare participare, dacă la fel nu vor fi conduși de un spirit corect bisericesc, se poate vedea în opul „Die Kirchenautonomie in Ungarn“ Schwicker Pesta 1870.

pe încetul. Ce atinge înse instituțiile bisericești, dedându-se clerului și poporului a vedea totă mereu identitatea lor în amândouă bisericile, era numai o cestiune de timp, ca poporul românesc să creadă, că și el este în adevăr calvin.

Introducerea sinodului general calvinesc sub forma săborului mare în biserică românească din Ardeal a fost dară mai întâi un plan politic bine chibzuit din partea principilor calvinesci cu scopul de a calvini pe nesimțite biserică românească din Ardeal.

Nu putem lăsa mai departe neamintită nici împrejurarea aceea, că săborul mare era întru toate atârnatul dela calvinii. Decisiunile lui se supuneau toate fără deosebire supraviziei sinodului general și superintendentului calvinesc.²⁾ Aceștia apoi infiltrau pe încetul spiritul calvinesc în toate deciziunile sinodului, cari apoi în forma această ajungeau la cunoștința poporului românesc. Fiind că însă poporul românesc s'a purtat totdeauna cu respect față cu preoțimea sa, primia deciziunile săborului mare ca totă atâtea deciziuni sfinte. Bietul popor românesc nu sciea, că la spatele săborului mare erau calvinii, și decisiunile lui numai din afară erau deciziuni de ale preoțimii românești, în fond înse erau cursa calvinilor aruncată cu violență înaintea poporului românesc.

Introducerea sinodului general calvinesc sub forma săborului mare în biserică românească din Ardeal de către calvinii a fost dară mai departe și paliul, sub care se ascundea acțiunea calvină îndreptată asupra poporului românesc cu scopul de a-l calvini.

În urmă la săborul mare de multe ori se aduna mulțime de preoți românești. După ce se termina săborul, mitropolitul românesc încă cu vre o câțiva preoți sau protopopi trebuia să se prezente în sinodul general calvinesc, ca să li-se revadă deciziunile, și ca să învețe procesul canonic. Se înțelege de sine, că deciziunile revădute și învățăturile primite le împărtășeau după aceea întregului săbor mare. Pe calea această totă mulțimea de preoți românești adunată în săborul mare primia instrucțiune în ale bisericești calvinesci, și instrucțiunea primită o puteau vedea și în viața publică și privată bisericească.

A avut deci săborul mare, introdus de calvinii în biserică românească din Ardeal și scopul de a servi de școală, în care mijlocită preoțimea românească, era mijlocită poporul românesc din Ardeal să fie instruit în dogmele și principiile calvinesci.

Mai adăugăm la aceste, că prin instituția săborului mare și a altor instituții calvinesci biserică românească din Ardeal totă mai tare se depărta de celelalte bisericești a răsăritului. Cu cât se depărta mai tare de aceste bisericești, cu atâtea calvinirea ei era mai ușoară, și prin aceea principi calvinesci mai aproape de scopul lor.

²⁾ Cf. Condițiunea XI și XIX puse de principii calvinii mitropoliților românești în „Acte și Fragmente“ de T. Cipariu pag. 65 și 67.

Frați și surori.

De Iulio Diniz.

(Continuare.)

„Tu trebuie să te cruți acum, Guido,“ duse ea cu totă prilejul. „Tu într'adevăr ai lucrat lucruri destul de mari și grele.“

Protestarea Margaridei nu a ajutat nimica. Ea trebui să se supună forței celei gingașe și în urmă se întorse către preot, care devenise tutorul copilelor, cu rugarea, ca să o sfătuescă, cum să-și continue viața.

„Eu nu sunt aci, pentru ca să fac pe princesa,“ duse ea cu modestie către domnul părinte.

Părintele Antonio duse:

„Dacă buna Clarinha îți dă ție atâtea timp, copila mea, ai pute să-ți începi era studiul de odinioară, ce-l făcea, hm — — cu prietinelă tău Daniil das Dornas. Ori dora nu mai simțesci voe în tine spre acesta?“

Fața Guidei se întunecă puțin la aducerea aminte de dragălașul vis din copilă-

rie. Ea răspuse: „Ce bucuros ai învăța eu și încă mult, domnule paroch, înse — — poți-mi fi acesta spre folos? — Eu sunt numai o simplă sâtenă.“

„Sigur îți poți fi spre folos, ție și altora. Eu vedu multe creaturi mici aici în sat, cari bucuros ar învăța, dacă ar ave prilej. Eu cuget, că tu să continui ceea ce ai început și mai pe urmă să poți fi capabilă de a da și altora din cunoștințele tale. Place-ți părerea mea?“

Cuprinsă de bucurie și ambițiune Guida sărută mâna bătrânului paroch și găngăvi:

„Eu să dau instrucțiune — eu? — O, domnule paroch!“

Parochul își puse mâna pe capul copilei și binecuvintându-o îi duse:

„Spiritul sfânt te va lumina și-ți va ajuta, să lățesci învățăturile Domnului.“

Părintele Pereira încurajându pe Margarida spre cultivarea facultăților sale intelectuale urmăria în taină un plan de predilecțiune, ce-l avea la inimă, de când

îi trecuse supărarea, ce i-o făcuse Daniil cu purtarea sa. Ceea ce în nepriceperea copilărescă încolțise pe încetul în inimile acelea tinere, aceea o recunosc el după o cumpănire matură ca un lucru voit de Dumnezeu, și de aceea doria, ca aceia să se desvölte mai departe. În legătura lui Daniil cu Margarida dinsul credea, că se va întemeia fericirea lor, dar se înțelege că numai așa, dacă Margarida în privință intelectuală va fi în stare mai târziu a se apropia de bărbatul său. Din acest motiv influență asupra ei așa, pe cum vedurăm, și avea bucuria de a afla în Guida răspunsul dorințelor sale binevoitoare.

VIII.

Pe timpul, în care vedurăm pe Pedro das Dornas ajutându cu atâtea galanterie senhoritei Clarinha la aședarea rufelor ei, Margarida implinia deja de câțiva vreme cu succes strălucit oficiul său de învățătoare, și Daniil preste câteva săptămâni avea să sosescă din Porto ca doctor.

Daniilă în timpul studiilor sale puțin a cercetat casa părintească. Elu voia de o parte să se grăbescă pe cât se poate cu studiile sale, din care cauză și feriile le petrecea în studiu, ér de altă parte se simția totu mai puțin acasă în casa lui Iosé das Dornas. Elu iubia și venera pe tatălău său din totă inima sa, prețuia sinceru pe frate-său, înse vederile întregului bărbat se schimbă din ce în ce, nu mai consună cu datinile, cari și-le însușise încă din cea mai fragedă copilărie și-lu înstrăinără de casa părintească. Toți o simțiră acésta: parochulă îngrijatū, înse și cu încredere deplină, că vechile lui simțeminte mai târziu érá se voru trezi în dînsul în puterea lorū cea veche, Iosé încredutū în sperarea unui fericitū venitorū, Pedro așteptāndū cu încăpăținare dezvoltarea lucrurilor.

Pedro preste totū nu nutria antipatie față cu frate-său, dar era stăpānitū de neîncrederea une orī nu tocmai neîntemeiată a adevăratului țeranū față cu înțelepciunea cea din carte; elu gāsia pe cariera alésă de Daniilū o mulțime de lucruri contradicțóre binelui familiei. Înse relațiunea lui cea intimă față cu Clara preste puțină fiu dispuse atātū de bine, câtū începu a avé păreri mai blānde despre frate-său și putea să privescă cu mai mare încredere în venitorulū celū mai de aprópe.

Elu împărtăși preotului după datina sa deschisă intențiunile, ce le avea față cu Clara, îndată ce descoperi în inima sa simpatia deosebită față cu ea, și iubitulū cetitorū își va puté închipui bucuria, cu care veneratulū preotū se făcu mijlocitorū la Iosé das Dornas și la Clarinha.

La Iosé elu nu întimpia nici cea mai mică greutate, la Clara érá nu, numai câtū ea se rugă, să i-se dea timpū de o sară răgazū, ca să se cugete, mai înainte de ce ar rosti unū resolutū „da“.

„Vrei dóră, să cōri sfatū dela Guida?“ întrebă parochulū zimbindū. Clara făcu din capū unū semnū de aprobare.

„Guida este atātū de înțeleptă, ea scie aprópe așa de multū — — câtū une capelanū, așa credū eū, domnule părinte. De cumva ea nu va pe Pedro de cumnatū, atunci eū — —“

„Atuncī nici tu nu vei voi pe Daniilū de cumnatū,“ termină parochulū și se ridică de pe lavița cea jósă de pétră dinaintea ușii

orfanelorū sale protejate. „Dar fi numai liniștită, Clarinho, Guida de sigurū va fi îndestulată cu alegerea ta. Dumneđeū să te scutescă!“

„Aminū!“ dișe ea repede și grăbi în chilia cuprinsă deja de amurgitulū serei, unde Margarida tocmai punea la o parte caietele corese ale micelorū eleve.

„Margaridinho,“ — — începu soră-sa lingușindu-se și-și puse brațul în jurul trupului svelțū alū Guidei.

„Ce ai, Claro? — Vrei, să-mi spuī ceva?“

„Da, ași dori, să grăescū despre ceva cu tine.“

„Se vede a fi mare lucru.“

„Da, mare lucru.“

„Așa dar?“

„Voiū să mă măritū.“

„O!“

„Da, și veđi tu, Guido, mirele meū este celū mai harnicū și mai frumosū ficiorū în totū satulū.“

„Dar apoi ce mai lipsește?“

„Consimțirea ta!“

„Consimțirea mea? — Dacă tu imi dai dreptulū, să-mi esprimū părerea, apoi — —“

„Dreptū? — Fără de învoirea ta nu mă măritū după Pedro,“ dișe Clara într'unū tonū fórte resolutū.

Margarida zimbi cu blāndețā.

„Inima ta sigură nu va întreba multū de sermana Ghidă. — Înse preasfinta Fecióră și sfintulū Iosifū te vorū fi păzitū de o alegere greșită, — care din Pedrii cei mulți al satului e alesulū tēū?“

„Pedro das Dornas.“

Urmă o paușă scurtă, ér apoi sună glasulū tremurătorū alū Margaridei prin întunereculū serei:

„Tu vei fi fórte fericitā, scumpa mea Clară, — — Pedro este dór fiulū lui Iosé das Dornas, și — — Dumneđeū te va binecuvīnta!“

Și étā a sositū în sfârșitū și diua cea însemnată, adī după amēđi are să sosescă Daniilū!

Iosé das Dornas, după ce s'a convinsū, că nu mai are ce să adaugă la pregătiri, ori mai bine, că nu are nimica de pregătītū, cercetă pe amiculū său Joao da Esquina, ca să-i trecā mai ușorū timpulū așteptării.

Senhor Joao da Esquina are prāvālia cea mai încārcatā; la elu se adunā toți, cari potū pretinde a fi ómeni cu vađă. Pe amin-

două lavițele cele înegrite de vechime între cărnașii și șuncile înșirate rīndū aū decursū deja multe debateri politice și s'aū rostitū deja multe osīnde.

Joao da Esquina, soția sa Teresa și bruneta și vanitōsa lorū copilă Francisca forméză unū grozavū ternariū, care nu lasă neobservatā nici una dintre ființele cele ce morū, se nascū, se logodescū ori se căsătorescū ori își maltratéză soția. Dacă Joao trecea óre ce cu vederea, numai decātū ilū făcea atentū binetrāita senhora Teresa, și dacă pāndirea acesteia mai înceta pe vre unū momentū, — asta altcum o negāmū cu hotārīre, — atunci frumoșā Francisca era pururea la pāndă. (Va urma.)

Bibliografie.

Aū apărutū din „Biblioteca Uniri“

Cestiuni

din

dreptulū și istoria bisericei romānesci unite, studiu apologeticū din incidentulū invective-lorū „Gazetei Transilvaniei“ și a dlui Nicolău Densușanū asupra Mitropolitului Vancea și a bisericei unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețulū 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețulū 1 fl. Ambele părți espedate franco 1 fl. 85 cr.

Editorū și redactorū răspunđorū:

Dr. Victorū Szmigelski.

(28) 1—1

Concursū.

Pentru ocuparea postului de învățóre la școla de fetițe conf. gr. cat. romānă din Șomcuta-mare se escrie concursū până în 21 Octombore a. c. st. n., cândū va fi alegerea.

Emolumintele suntū:

a) 300 fl. v. a. solvinđi în rate lunare anticipative din cassa școlei.

b) 40 fl. v. a. pentru quartirū.

c) 40 fl. v. a. pentru focăritulū, diu carī este a se încălđi și școla.

d) 20 fl. v. a. pentru scripturisticalū.

Dela concurente se poftescē: Estrasū matricularū, cumcă e romānă, și Atestatū despre cualificațiune în sensulū legilorū în vigóre, eventualū despre servițiulū de până acum.

Recursele suntū a se subșterne subscri-sului presiđiū până în diua alegerii.

Șomcuta-mare (Nagy-Somkut) 1 Octombore 1894.

Școla conf. gr. cat. din Șomcuta-mare.
Ioane Serbū
președ. sen. scol.

Ella Popū
not. sen. scol.

Cu deosebită stimă cutezū a încunoscīța pre Veneratulū Clerū greco-catolicū, că precum și până acum iaū asupra-mi gătirea de

Iconostase, amvōne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelorū, în ce privesce lucrulū de mēsariū și de sculptorū, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icōne sante, dimpreună cu așezarea acelorū obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescū cu plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice aū căștigatū recunōscere deosebită, și tōte mă îndreptātescū la sperarea, că Veneratulū Clerū mă va împărtăși ocașionalminte de prețuita-ī încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să meritū renumele celū bunu, care mi-l'am căștigatu până acum.

Prin tarifulū de zone dispārēndū depārtările, prin acōsta capacitate de concurință mi-s'a măritū.

Rugāndu-mē pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ianuariū 1892

cu deosebită stimă

Carolū Müller,

auritorū și fabric. de recurs. bisericesci.